

יישום והפעלה של "הסדר מותנה"

א. רקע:

1. הנחיית עבודה זו עוסקת ביישום והפעלה של תיקון 66 ו-68 לחוק סדר הדין הפלילי (להלן: "חוק הסדר מותנה"), העוסק באפשרות סגירת תיק בהסדר מותנה.
2. החוק מעמיד בידי התביעה כלי נוסף להתמודדות מחוץ לכותלי בית המשפט עם ביצוע עבירות. עד לחקיקת התיקון, אם מצאה התביעה כי קיימות ראיות מספיקות לאישום, היה עליה להגיש כתב אישום או לסגור את התיק בשל העדר ענין לציבור. חוק הסדר מותנה מעמיד לרשות התביעה אמצעי נוסף, המצוי בתוך, בין שתי אפשרויות אלה, והוא סגירת התיק במקרים המתאימים בהסדר מותנה, שנערך בהסכמה בין התביעה ובין החשוד. אמצעי זה עשוי להיות לא אחת ראוי והולם יותר משתי האפשרויות האחרות (סגירה או הגשה).
3. משמעות ההסדר המותנה היא בהתקיים תנאי הסף הקבועים בחוק, ובכלל זאת, העדר רישום פלילי לחשוד בחמש השנים שקדמו לביצוע העבירה, לרבות הסדר שנערך בעבר והעובדה כי העונש המתאים לחשוד אינו כולל מאסר בפועל – יודה החשוד בעובדות, יתחייב לקיים תנאים שיפורטו בהסדר מתוך רשימה המנויה בחוק, כגון תשלום קנס, התחייבות להימנע מביצוע עבירה ואמצעים נוספים (צווים). במידה שהחשוד יקיים את התנאים - לא יוגש נגדו כתב אישום, התיק נגדו ייסגר בעילה של "סגירה בהסדר" ולא תוטל עליו סטיגמה של הרשעה פלילית. במידה שהחשוד לא יקיים את התנאים במועד עליו הוסכם בהסדר - יוגש נגדו כתב אישום וינהלו נגדו הליכים פליליים בבית משפט.
4. הסדר מותנה יעמיד בידי התביעה כלי אכיפה מידתי, אשר יאפשר הלימה טובה יותר, בנסיבות מסוימות, בין חומרת העבירה וכלל נסיבותיה לבין התגובה החברתית הננקטת כלפי העבריין. ההסדר המותנה יתן הזדמנות נוספת לחשודים המתאימים, ויאפשר, במקרים ההולמים, הטלת סנקציה מתאימה, ללא הגשת כתב אישום וניהול הליך בבית משפט, על כל המשמעויות הנלוות לכך, ובכלל זה הכתם של הרשעה פלילית.
5. ככלל כאמור בהנחיית המחלקה להנחיית תובעים מוסמכי היועץ המשפטי לממשלה בפרקליטות המדינה (להלן: "הפרקליטות"), השימוש בהסדר מותנה נועד לחול על חריגות או שימוש שהינם "קלי משקל" במהותם וזאת ע"פ טבען. דהיינו, מקרים של בניה ו/או שימוש המצויים ברף התחתון של החומרה מבחינת מידת הפגיעה בתכליות התכנון והשמירה על שלטון החוק. ככלל, מדובר במקרים של בניה בהיקף נמוך, לצרכים פרטיים ובעלי אופי לא משמעותי. יודגש, כי מקרים של בניה בהיקף רחב ו/או שימוש בלא היתר הנעשים לצורך מטרה מסחרית או לשם הפקת רווח כלכלי שבהם יש פגיעה משמעותית בתכנון, ככלל אינם בגדר "מקרה קל" שניתן

להחיל עליו הסדר מותנה. השימוש בהסדר נועד לחול על עבירות קלות או עבירות שבוצעו בנסיבות מקלות, הן נסיבות הקשורות לביצוע העבירה והן נסיבות שאינן קשורות בהכרח בביצוע העבירה, לרבות נסיבות הקשורות למבצע העבירה.

6. האמור בהנחיית עבודה זו באשר לסוגי העבירות וסכומי הקנסות, נקבע בהתבסס על הדברים הבאים:
  - 6.1 הנחיית היועץ המשפטי לממשלה (הנחיה מס' 4.3042) שכותרתו נוהל והנחיות להפעלת תיקון 66 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב – 1982 – "הסדר מותנה".
  - 6.2 הסדרים מותנים שהובאו עובר להנחיית עבודה זו לאישור הפרקליטות.
  - 6.3 הנחיית הפרקליטות בעניין תיקון 66 ו – 68 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב – 1982;
  - 6.4 קנסות שנפסקו במקרים דומים על ידי ערכאות השיפוט השונות בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין;
  - 6.5 סקירה של מגוון הסדרים מותנים שאושרו, נחתמו ופורסמו במספר רשויות מקומיות, לרבות חולון, קריית אונו, ירושלים, חיפה, דימונה וקריית טבעון.

ב. התנאים להחלת הסדר מותנה :

7. תובע רשאי להחיל הסדר מותנה בתנאים מתאימים, על עבירה אשר מתקיימות בה הנסיבות המפורטות להלן, או חלקן, באופן המטה את הכף מבחינת האינטרס הציבורי לסגירת התיק בהסדר מותנה:
  - 7.1 נסיבות אישיות של החשוד – לרבות גילו של החשוד; מידת הפגיעה הצפויה בחשוד או במשפחתו כתוצאה מקיומו של הליך פלילי; התנהגותו החיובית של החשוד ותרומתו לחברה; נסיבות חיים קשות של החשוד; העדרו של עבר פלילי לחשוד. בהקשר זה, יברר התובע האם קיימים לחשוד תיקי פיקוח קודמים ו/או נוספים שלא הבשילו לכתב אישום או שנמחקו.
  - 7.2 נסיבות ביצוע העבירה – לרבות העדר תכנון מוקדם לביצוע העבירה; הסיבות שהביאו את החשוד לבצע את העבירה; חלקו היחסי של החשוד בביצוע העבירה; מעשה חד פעמי; חלוף זמן רב מעת ביצוע העבירה.
  - 7.3 תוצאות העבירה – לרבות נזק לא רב אשר נגרם או צפוי היה להיגרם מביצוע העבירה.

7.4. **התנהלות החשוד לאחר ביצוע העבירה** – לרבות שיתוף פעולה של החשוד עם רשויות אכיפת החוק; הודאת החשוד ונטילת אחריות על מעשיו; חרטה של החשוד על מעשיו; מאמצים שנעשו על-ידי החשוד לחזור למוטב; מאמצים שנעשו על-ידי החשוד לתיקון תוצאות העבירה או לפיצוי הנזק שנגרם ממנה.

7.5. **נסיבות מקלות אחרות** אשר יש בהן להטות את הכף מבחינת האינטרס הציבורי לסגירת התיק בהסדר מותנה.

8. בהתאם לתקנות העבירות המנהליות (קנס מנהלי – תכנון ובניה), התשע"ח – 2018, שנכנסו לתוקפן ביום 20.12.18 יש לערוך הסדר מותנה בעבירות לפי סעיפים 243 (ב) ו- 243 (ה) לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה – 1965, כאשר מדובר בחריגת בניה (בניה אסורה או שימוש אסור בקרקע לא מוגנת בלבד) כאשר שטח החריגה אינו עולה על 25 מ"ר.

(ראה גם הנחיית היועץ המשפטי לממשלה – הנחייה מס' 8.1155 – מצ"ב קישור)

<https://www.justice.gov.il/Units/YoezMespati/HanchayotNew/Seven/8.1155.pdf>

ג. הנחיית העבודה והמדיניות העירונית להסדר מותנה :

9. הנחיית עבודה זו באה לקבוע את המקרים בהם, ככלל, תיישם התביעה הפלילית העירונית באשדוד את חוק הסדר מותנה, ואת מתחם הענישה בכל אחד מהמקרים, וזאת בחלוקה לפי סוגי עבירות ושטחן, כמפורט בטבלה שלהלן. יש לציין כי הנחיה זו אינה באה להחליף את הנחיית היועץ המשפטי לממשלה והנחיית הפרקליטות בנושא וכי בכל מקרה של סתירה ביניהן, הנחיית היועץ המשפטי לממשלה והנחיית הפרקליטות יגברו על מדיניות זו.

קנס כספי	המידות בהתאם לסוג העבירה	סוג העבירה
4,000 ₪ - 10,000 ₪ גובה הגדר ואורכה יהא שיקול בקביעת שיעור הקנס	גובה החורג מהגובה של 1.5 מטרים הקבוע בתקנות הפטור ועד לגובה של 3 מטרים.	הקמת גדר / הגבהת גדר (שאין בהן השתלטות שעלולה לפגוע בשכנים)
5,000 ₪ - 15,000 ₪	חריגה של 11 מ"ר – 20 מ"ר	התקנת גגון / סוכך / פרגולה
4500 ₪ - 29,200 ₪ הקנס המרבי המותר (כפי שמתעדכן מעת לעת) שיעור הקנס יביא בחשבון את שטח השלט זמן השימוש בו	שטח החורג מהמידות ומהתנאים הקבועים בתקנות הפטור	התקנת שלט לרבות אלקטרוני

קנס כספי	המידות בהתאם לסוג העבירה	סוג העבירה
4,000 ₪ - 6,000 ₪	חריגה של עד 10 מ"ר	בניית מחסן מחומרים קלים
7,000 ₪ - 10,000 ₪	חריגה של 11 מ"ר – 20 מ"ר	
4,000 ₪ - 7,000 ₪	חריגה של עד 10 מ"ר	סגירת מרפסת מחומרים קלים
7,000 ₪ - 15,000 ₪	חריגה של 11 מ"ר – 20 מ"ר	
4,000 ₪ - 6,000 ₪	חריגה של עד 10 מ"ר	סגירת חניה מחומרים קלים שאין עמה שימוש חורג
7,000 ₪ - 15,000 ₪	חריגה של 11 מ"ר – 20 מ"ר	
4,000 ₪ - 6,000 ₪	חריגה של עד 10 מ"ר	תוספת בניה מחומרים קלים
6,000 ₪ - 29,200 ₪ הקנס המרבי המותר (כפי שמתעדכן מעת לעת) שיעור הקנס יביא בחשבון את סוג השימוש בחריגה ותקופת השימוש בה	חריגה של 11 מ"ר – 20 מ"ר	
4,000 ₪ - 7,000 ₪	חריגה של עד 10 מ"ר	תוספת שטח ע"י הריסת קיר (למשל תוספת שטח שרות כשטח עקרי)
4,000 ₪ - 10,000 ₪	בכל מידה	הגדלה / הקטנה חלון או דלת בניגוד להיתר שיש עימה פגיעה עיצובית משמעותית או פגיעה אחרת (כגון נגיעה לשלד המבנה)
4,000 ₪		הפיכת חלון לדלת ולהיפך
10,000 ₪ - 29,200 ₪ הקנס המרבי המותר (כפי שמתעדכן מעת לעת) שיעור הקנס יביא בחשבון את שטח השימוש וזמן השימוש החורג	עד 50 מ"ר	שימוש חורג מהיתר (תואם תב"ע)

קנס כספי	המידות בהתאם לסוג העבירה	סוג העבירה
2,000 ₪ - 4,000 ₪	התקנה בניגוד לתקנות הפטור	מזגן / מעבה מזגן המהווה מטרד ו/או פגיעה עיצובית

ד. תנאים כלליים :

10. בכל מקרה ההסדר יותנה בהסדרה תכנונית (הריסה, התאמה להיתר ו/או הפסקת שימוש).
11. סכומי הקנסות לעיל מהווים קו מנחה בלבד, ולכן יתכן שינוי לקולא או לחומרא, בשיעור הקנס, וזאת מטעמים שיירשמו בהחלטת התובע המטפל או בגין אחת או יותר מהנסיבות המפורטות בסעיף 7 לעיל.
12. השיקולים בדבר החלתו של הסדר מותנה המפורטים בהנחית עבודה זו, אינם ממצים ואינם קשיחים. מדובר באמות מידה כלליות ומנחות שניתן יהיה לסטות מהן, במקרים שיצדיקו זאת.
13. בכל מקרה מסוים, יהיה על הגורמים הרלוונטיים לשקול את כלל נסיבות העניין הרלוונטיות, בטרם הכרעה בדבר התאמת המקרה להסדר מותנה.
14. בנוסף לכך, יהיה מקום לשקול לשנות או לסטות מחלק מהדברים לאחר שיצטבר ניסיון נוסף מהפעלתן של הנחיות עבודה אלו, וזאת מעת לעת ובהתאם לצורך.
15. ההחלטה תתקבל על בסיס כלל השיקולים הרלוונטיים ואף אם מדובר בשיקול שאינו נמנה עם השיקולים לעיל. השיקולים הרלבנטיים או משקלו של שיקול זה או אחר עשויים להשתנות עם הזמן לפי צרכי השעה בהתאם לשינוי נסיבות או היווצרותן של נסיבות חדשות.
16. מובהר כי אין באמור בהנחיה זו כדי להוות רשימה סגורה או בכדי לחייב את התביעה העירונית לערוך הסדר מותנה בתנאים המפורטים בטבלה לעיל, וכי כל מקרה יישקל על פי עובדותיו ונסיבותיו, טרם עריכת ההסדר.
17. הסדרים שייערכו בהתאם לטבלה, תוך הסדרה תכנונית, אינם דורשים את אישור הפרקליטות וזאת בהתאם לסעיף 68ג(ג) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב – 1982. יתר ההסדרים אשר יחרגו מהטבלה האמורה באשר לגובה הקנסות, או כל הסדר אחר שפרטיו אינם מוזכרים בטבלה דלעיל, יובאו לאישור הפרקליטות כפי שנעשה עד כה.
18. העירייה תדווח לפרקליטות אחת לארבעה חודשים, על ההסדרים שנחתמו בהתאם לטבלה ותעדכן אותה אודות עמידת החשוד בתנאי ההסדר.
19. תחילתה של הנחיית העבודה החל מיום 15.6.17.

עו"ד רוני עמיר
היועץ המשפטי לעירייה
הלשכה המשפטית – עיריית אשדוד

העתקים:

עו"ד סיגל אורבך-סולומון – המחלקה להנחיית התובעים מוסמכי היועץ המשפטי לממשלה, פרקליטות המדינה.
עו"ד סימה אזוגי - קלנג – המשנה ליועץ המשפטי לעירייה.
המחלקה הפלילית – הלשכה המשפטית.